

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15023338	IES Praia Barraña	Boiro	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Latín	4º ESO	3	105

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	4
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	5
4.1. Concrecións metodolóxicas	12
4.2. Materiais e recursos didácticos	13
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	13
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	14
6. Medidas de atención á diversidade	15
7.1. Concreción dos elementos transversais	16
7.2. Actividades complementarias	17
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	17
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	18
9. Outros apartados	19

1. Introducción

A asignatura enténdese como un contacto xeral coa lingua e a cultura latina, xa que non todos os que a cursen en 4º o seguirán facendo en Bacharelato. Este feito obriga a establecer un dobre obxectivo por parte do departamento con respecto á programación: por un lado pretenderase aportar en xeral a todos os alumnos uns coñecementos básicos sobre a lingua latina e a cultura romana e, por outro lado, conferir á asignatura un carácter propedéutico especialmente para aqueloutros alumnos que non desexen continuar co estudo do latín.

Tamén atopámonos co feito de que pode haber alumnos que cursaran a materia de Cultura Clásica en 3º de ESO o a estén cursando en 4º, mentres que para outros alumnos quizá sexa este o seu primer e único contacto coa Antigüidade Clásica.

Esta programación en concreto está elaborada para una clase de 24 alumnos, entre los que se encuentran tres repetidores.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Valorar o papel da civilización latina na orixe da identidade europea, comparando e recoñecendo as semellanzas e diferenzas entre linguas e culturas, para analizar criticamente o presente.	2	2-3				1		1
OBX2 - Coñecer os aspectos básicos da lingua latina, comparándoa coas linguas de ensino e con outras linguas do repertorio individual do alumnado, para valorar os trazos comúns e apreciar a diversidade lingüística como mostra de riqueza cultural.		2-3	1				3	
OBX3 - Ler e interpretar textos latinos, asumindo a aproximación aos textos como un proceso dinámico e tomando conciencia dos coñecementos e experiencias propias, para identificar o seu carácter clásico e fundamental.	2	1-2	1		4			1

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX4 - Comprender textos latinos orixinais e adaptados e producir textos orais ou escritos breves en latín, traducindo do latín á lingua de ensino ou desenvolvendo estratexias de acceso ao significado dun enunciado sinxelo en lingua latina, no primeiro caso, e seguindo modelos dados, no segundo, para alcanzar e xustificar a comprensión propia dunha pasaxe ou a produción dun texto, oral ou escrito, sinxelo en latín.	2	2-3	1	2				
OBX5 - Descubrir, coñecer e valorar o patrimonio cultural, arqueolóxico e artístico romano, apreciándoo e recoñecéndoo como produto da creación humana e como testemuño da historia, para identificar as fontes de inspiración e distinguir os procesos de construción, preservación, conservación e restauración, así como para garantir a súa sustentabilidade.		3		1-3		1-4		1-2

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Latín no tempo	Indoeuropeos. Linguas románicas. Variantes do latín. Evolución dos sons do latín ao castelán.	5	12	X		
2	Morfoloxía e sintaxe	Estudo da flexión nominal, verbal e pronominal. Técnicas de tradución.	30	25	X	X	X
3	Mitoloxía. Heroes e lendas.	Estudo dos deuses do panteón olímpico e dos máis importantes heroes da antigüidade grecolatina.	25	20	X	X	X
4	Roma: Historia, política e sociedade.	Nesta UD estudaremos os aspectos máis relevantes da historia, política e sociedade romanas.	10	10	X	X	X
5	Civilización:	Nesta UD trataremos diversos temas, como os espectáculos, , nacemento, infancia, educación, matrimonio, obras públicas, así como su pervivencia na actualidade.	10	15			X
6	Etimoloxías. Prefixación e Sufixación.	Estudaremos os principais mecanismos de formación de palabras a a partires de elementos de orixe latino.	15	15	X	X	X
7	Literatura	Nesta UD trataremos algunhas das obras e escritores máis relevantes da literatura romana.	5	8			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Latín no tempo	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Valorar criticamente e adecuarse á diversidade lingüística e cultural á que dá orixe o latín, identificando e explicando semellanzas e diferenzas entre os elementos lingüísticos da contorna, relacionándoos cos da propia cultura e desenvolvendo unha cultura compartida e unha cidadanía comprometida cos valores democráticos.	Valora criticamente e adecúase á diversidade cultural procedente do latín sendo quen de entender as semellanzas e diferenzas entre os elementos lingüísticos da contorna.	TI	100

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O abecedario, a acentuación e as distintas pronuncias da lingua latina: clásica, eclesiástica e nacionais, así como a súa permanencia e influencia nas linguas do repertorio lingüístico individual do alumnado. - Explicación dos cambios fonéticos máis frecuentes desde o latín culto e o latín vulgar. Un retorno ás orixes comúns: das linguas románicas ao latín. - Comparación entre linguas a partir da súa orixe e parentescos. - Ferramentas analóxicas e dixitais para a aprendizaxe e reflexión da lingua latina como vínculo e impulso para a aprendizaxe doutras linguas.

UD	Título da UD	Duración
2	Morfoloxía e sintaxe	25

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Analizar e interpretar os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais da lingua latina, identificándoos e comparándoos cos das linguas de repertorio do alumnado.	Analiza e interpreta os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais da lingua latina.	PE	70
CA3.2 - Traducir ou interpretar textos breves e sinxelos con termos adecuados e expresión correcta na lingua de ensino, xustificando a tradución ou a interpretación e manifestando a correspondencia entre o texto latino e a versión realizada.	Traduce textos breves e sinxelos		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.6 - Interpretar de maneira crítica o contido de textos latinos de dificultade adecuada, atendendo ao contexto no que se produciron, conectándoos coa experiencia propia e valorando como contribúen a entender os modos de vida, costumes e actitudes da nosa sociedade.	Interpreta de maneira crítica textos latinos atendendo o contexto no que se produciron.		
CA3.3 - Producir mediante retroversión oracións e textos de dificultade axeitada utilizando as estruturas propias da lingua latina.	Produce pequenos textos en retroversión		
CA3.4 - Planificar diálogos, redactar e expresar oralmente textos breves e sinxelos comprensibles e adecuados á situación comunicativa sobre asuntos da vida cotiá, co fin de describir, narrar e informar sobre temas concretos e próximos á experiencia persoal, apoiándose, cando sexa necesario, en recursos tales como a repetición, o ritmo pausado ou a linguaxe non verbal, e mostrando empatía e respecto pola cortesía lingüística e as opinións das persoas interlocutoras, incidindo nas estratexias para iniciar, manter e rematar a comunicación verbal.	Planifica, redacta e expresa oralmente textos breves adecuados á situación comunicativa.	TI	30

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Estratexias para comprender, comentar e interpretar textos latinos a partir dos coñecementos adquiridos e da experiencia propia. - Clases de palabras. Funcións básicas e sintaxe elemental dos casos. - Introducción á flexión nominal, pronominal e verbal. - Estruturas oracionais básicas. A concordancia e a orde de palabras en oracións simples e oracións compostas. - Redacción con corrección ortográfica e expresiva da mensaxe dun texto en lingua latina ás linguas de ensino. - Estratexias básicas para identificar, analizar e comprender unidades lingüísticas (léxico, morfosintaxe) a partir da comparación das linguas e variedades que conforman o repertorio lingüístico persoal. - Recursos para a aprendizaxe e estratexias básicas de adquisición de linguas tales como Portfolio Europeo das Linguas, glosarios ou dicionarios. - Reflexión e xustificación da interpretación ofrecida. - Retroversión de oracións e textos de dificultade axeitada. - Autoconfianza, autonomía e iniciativa. O erro como parte integrante do proceso de aprendizaxe. - Funcións comunicativas básicas: fórmulas de saúdo e presentación, descrición, localización, expresión de emocións etc. - Léxico de uso común e de interese relativo a identificación persoal, relacións interpersoais, lugares e contornos próximos, ocio e tempo libre, vida cotiá, saúde e actividade física, vivenda e fogar etc. - Convencións e estratexias conversacionais básicas, para iniciar, manter e rematar a comunicación.

UD	Título da UD	Duración
3	Mitoloxía. Heroes e lendas.	20

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.3 - Explicar os elementos da civilización latina, especialmente os relacionados coa mitoloxía clásica, identificándoos como fonte de inspiración de manifestacións literarias e artísticas.	Explica os distintos elementos relacionados coa mitoloxía clásica nas manifestacións literarias e artísticas.	PE	70
CA1.1 - Describir o significado de produtos culturais do presente, no contexto europeo, comparando as semellanzas e diferenzas coa Antigüidade latina.	Describe o significado de elementos culturais dos presente.	TI	30
CA4.1 - Describir o significado de produtos culturais do presente, no contexto europeo, comparando as similitudes e diferenzas coa Antigüidade latina.	Describe o significado de elementos culturais dos presente.		
CA4.2 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explica as diferentes manifestacións literarias e artísticas da civilización latina.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Achegamento aos aspectos xeográficos, históricos, culturais, políticos e lingüísticos da civilización latina presentes na noción actual de Europa e da súa cultura. - Estratexias e ferramentas para relacionar o pasado e o presente a partir dos coñecementos adquiridos. - Perduración do legado material (sitios arqueolóxicos, inscricións, construcións monumentais e artísticas etc.) e inmaterial (mitoloxía clásica, institucións políticas, oratoria, dereito, rituais e celebracións etc.) da cultura e civilización latinas. - Respecto da propiedade intelectual e dereitos de autor sobre as fontes consultadas e os contidos utilizados.

UD	Título da UD	Duración
4	Roma: Historia, política e sociedade.	10

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
-------------------------	------------------------	----	---

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Identificar os períodos da historia de Roma, os acontecementos e personaxes, así como os aspectos da civilización romana no seu contexto histórico, relacionando os datos con referentes actuais e aplicando os coñecementos adquiridos.	Identifica os períodos da historia de Roma, acontecementos e personaxes.	PE	70
CA1.5 - Recoñecer o sentido global e as ideas principais e secundarias dun texto, contextualizándoo e identificando as referencias históricas, sociais, políticas ou relixiosas que aparecen nel, e servíndose de coñecementos sobre personaxes e acontecementos históricos xa estudados.	Identifica en textos as referencias históricas, sociais, políticas, históricas e relixiosas.		
CA4.1 - Describir o significado de produtos culturais do presente, no contexto europeo, comparando as similitudes e diferenzas coa Antigüidade latina.	Descubre o significado de produtos culturais do presente relacionados coa Antigüidade clásica.		
CA4.5 - Expoñer de forma oral, escrita ou multimodal as conclusións obtidas a partir da investigación, individual ou colectiva, do legado material e inmaterial da civilización romana e a súa perduración no presente a través de soportes analóxicos e dixitais, seleccionando información, contrastándoa e organizándoa a partir de criterios de validez, calidade e fiabilidade.	Expresa de forma oral ou escrita as conclusións de investigacións acerca do legado material e inmaterial da civilización romana e a súa perduración no presente.	TI	30
CA1.6 - Interpretar de maneira crítica o contido de textos latinos de dificultade adecuada, atendendo ao contexto no que se produciron, conectándoos coa experiencia propia e valorando como contribúen a entender os modos de vida, costumes e actitudes da nosa sociedade.	Analiza de maneira crítica textos latinos de dificultade adecuada entendendo e valorando como contribúen a entender os modos de vida, costumes e actitudes da nosa sociedade.		
CA4.2 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explica o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina.		
CA4.4 - Recoñecer as pegadas da romanización no patrimonio cultural e arqueolóxico da contorna, identificando os procesos de preservación, conservación e restauración como un aspecto fundamental dunha cidadanía comprometida coa sustentabilidade ambiental e o coidado do seu legado.	Recoñece as pegadas da romanización na contorna e amósase comprometido coa sustentabilidade ambiental deste legado.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Achegamento aos aspectos xeográficos, históricos, culturais, políticos e lingüísticos da civilización latina presentes na noción actual de Europa e da súa cultura. - Estratexias para comprender, comentar e interpretar textos latinos a partir dos coñecementos adquiridos e da experiencia propia. - Perduración do legado material (sitios arqueolóxicos, inscricións, construcións monumentais e artísticas etc.) e inmaterial (mitoloxía clásica, institucións políticas, oratoria, dereito, rituais e celebracións etc.) da cultura e civilización latinas.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Características do patrimonio cultural romano e do proceso de romanización. A romanización de Gallaecia no contexto da Hispania romana. - Interese e iniciativa en participar en procesos destinados a conservar, preservar e difundir o patrimonio arqueolóxico da contorna. - Estratexias e ferramentas, analóxicas e dixitais, individuais e cooperativas, para a autoavaliación, a coavaliación e a autorreparación.

UD	Título da UD	Duración
5	Civilización:	15

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Describir o significado de produtos culturais do presente, no contexto europeo, comparando as semellanzas e diferenzas coa Antigüidade latina.	Describe no contexto europeo o significado de produtos culturais vendo as semellanzas e diferenzas coa Antigüidade latina.	TI	100
CA1.2 - Valorar de maneira crítica os modos de vida, costumes e actitudes da sociedade romana en comparación cos das nosas sociedades a partir do contido de fontes latinas en diferentes soportes.	Valora con actitude crítica os modos de vida, costumes e actitudes da sociedade romana.		
CA4.1 - Describir o significado de produtos culturais do presente, no contexto europeo, comparando as similitudes e diferenzas coa Antigüidade latina.	Describe no contexto europeo o significado de produtos culturais vendo as semellanzas e diferenzas coa Antigüidade latina.		
CA4.4 - Recoñecer as pegadas da romanización no patrimonio cultural e arqueolóxico da contorna, identificando os procesos de preservación, conservación e restauración como un aspecto fundamental dunha cidadanía comprometida coa sustentabilidade ambiental e o coidado do seu legado.	Recoñece as pegadas da romanización no patrimonio cultural e arqueolóxico da contorna e amósase comprometido coa sustentabilidade ambiental e o legado.		
CA4.5 - Expoñer de forma oral, escrita ou multimodal as conclusións obtidas a partir da investigación, individual ou colectiva, do legado material e inmaterial da civilización romana e a súa perduración no presente a través de soportes analóxicos e dixitais, seleccionando información, contrastándoa e organizándoa a partir de criterios de validez, calidade e fiabilidade.	Expoñe as conclusións obtidas a partir da investigación do legado material e inmaterial da civilización romana e a súa perduración no presente.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Importancia da civilización latina na configuración, recoñecemento e análise crítico da nosa identidade como sociedade. Análise crítica da sociedade romana: escravitude e exclusión da muller. - Léxico latino: evolución dos conceptos fundamentais da civilización latina ata a actualidade. - Achegamento aos aspectos xeográficos, históricos, culturais, políticos e lingüísticos da civilización latina presentes na noción actual de Europa e da súa cultura.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Estratexias para comprender, comentar e interpretar textos latinos a partir dos coñecementos adquiridos e da experiencia propia. - Perduración do legado material (sitios arqueolóxicos, inscricións, construcións monumentais e artísticas etc.) e inmaterial (mitoloxía clásica, institucións políticas, oratoria, dereito, rituais e celebracións etc.) da cultura e civilización latinas. - Características do patrimonio cultural romano e do proceso de romanización. A romanización de Gallaecia no contexto da Hispania romana. - Interese e iniciativa en participar en procesos destinados a conservar, preservar e difundir o patrimonio arqueolóxico da contorna. - Ferramentas analóxicas e dixitais para a comprensión, produción e coprodución oral, escrita e multimodal. - Respecto da propiedade intelectual e dereitos de autor sobre as fontes consultadas e os contidos utilizados. - Estratexias e ferramentas, analóxicas e dixitais, individuais e cooperativas, para a autoavaliación, a coavaliación e a autorreparación.

UD	Título da UD	Duración
6	Etimoloxías. Prefixación e Sufixación.	15

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Inferir significados de termos latinos aplicando os coñecementos léxicos e fonéticos doutras linguas do repertorio individual propio	significados de termos latinos sinxelos.	PE	100
CA2.3 - Ampliar o caudal léxico e mellorar a expresión oral e escrita, incorporando latinismos e locucións usuais de orixe latina de maneira coherente.	Amplia o vocabulario e a expresión oral e escrita incorporando latinismos e locucións de orixe latino.		
CA2.4 - Producir definicións etimolóxicas de termos cotiáns, científicos e técnicos, recoñecendo os elementos latinos en diferentes contextos lingüísticos e establecendo, se procede, a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo.	Deduce a etimoloxía de termos latinos científicos e técnicos e establece a conexión entre dobles-		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Identificación de palabras con lexemas, sufixos e prefixos de orixe latina en textos escritos nas linguas de ensino. - Procedementos de composición e derivación latinos na elaboración de familias de palabras tanto no latín como nas linguas de uso do alumnado. - Iniciación ao significado etimolóxico das palabras. - Estratexias básicas para inferir significados en léxico especializado e de nova aparición a partir da identificación de formantes latinos. - Latinismos e locucións latinas máis frecuentes. - Técnicas de recoñecemento, organización e incorporación á produción escrita, oral ou multimodal de léxico de raíz común entre as distintas linguas do repertorio lingüístico individual.

Contidos
- Importancia do latín como ferramenta de mellora da expresión escrita, oral e multimodal nas distintas linguas do repertorio lingüístico individual.

UD	Título da UD	Duración
7	Literatura	8

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.4 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explica o carácter clásico e humanista das manifestacións literarias e artísticas da civilización latina.	PE	67
CA1.5 - Recoñecer o sentido global e as ideas principais e secundarias dun texto, contextualizándoo e identificando as referencias históricas, sociais, políticas ou relixiosas que aparecen nel, e servíndose de coñecementos sobre personaxes e acontecementos históricos xa estudados.	Recoñece o sentido global dun texto identificando as referencias relixiosas, históricas, políticas e sociais dos elementos estudados.		
CA4.2 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explica o carácter clásico e humanista das manifestacións literarias e artísticas da civilización latina.	TI	33

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Achegamento ao papel do humanismo e a súa presenza na sociedade actual. Concepto orixinal de humanismo. - Achegamento aos aspectos xeográficos, históricos, culturais, políticos e lingüísticos da civilización latina presentes na noción actual de Europa e da súa cultura. - Identificación das obras fundamentais da literatura latina no seu contexto e a súa pervivencia a través da tradición clásica. - Importancia dos textos clásicos latinos como testemuño daqueles aspectos constitutivos da nosa condición humana: raciocinio, emocións, relixión... - Estratexias para comprender, comentar e interpretar textos latinos a partir dos coñecementos adquiridos e da experiencia propia. - A transmisión textual e os materiais e soportes de escritura. - Ferramentas analóxicas e dixitais para a comprensión, produción e coprodución oral, escrita e multimodal. - Respecto da propiedade intelectual e dereitos de autor sobre as fontes consultadas e os contidos utilizados. - Estratexias e ferramentas, analóxicas e dixitais, individuais e cooperativas, para a autoavaliación, a coavaliación e a autorreparación.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Os contidos da materia de latín de cuarto da ESO son de diferente natureza, algúns deles pódense temporalizar nun momento determinado, mentres que outros, o labor de tradución, o estudo da lingua ou a mitoloxía por exemplo, están presentes practicamente en cada unha das sesións durante todo o curso. Haberá que ter en conta esta característica especial da materia, o propio desenvolvemento da clase e as preferencias e o interese amosado polos alumnos polos distintos contidos da materia.

Os principios pedagóxicos que se estiman para o desenvolvemento dos procesos de ensinanza guardan relación cos propios desta etapa educativa da educación básica e cos derivados da adquisición de competencias. Deste modo, teranse en conta as seguintes consideracións, coa perspectiva das características de etapa.

- Facilitar o acceso de todo o alumnado á educación común, coas medidas necesarias de atención a diversidade.
- Atender ós diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado.
- Favorecer a capacidade de aprender por sí mesmos e promover o traballo en equipo.
- Procurar a adquisición e o desenvolvemento das competencias básicas, adecuando o seu logro progresivo ás características do alumnado, do curso e da materia.
- Predisponer e reforzar o hábito de lectura con textos seleccionados para tal fin.
- Desenvolver a comprensión lectora e a expresión oral e escrita.
- Incidir, asimesmo, na comunicación audiovisual e no uso das tecnoloxías da información e a comunicación.
- Desprazar os procesos de ensinanza referidos á transmisión de informacións e coñecementos polos de adquisición de capacidades e competencias. Neste senso primar o coñecemento aplicado, o saber práctico fronte á aprendizaxe memorística. Utilizar as ideas e coñecementos previos dos alumnos como soporte para novos esquemas mentais que reformulen o desenvolvan os disponibles.
- Estimular a búsqueda, selección, análise crítico, tratamento, presentación e aplicación dos coñecementos; de tal xeito que a función docente se vincule a “tutorizar” a aprendizaxe, estimular e acompañar.
- Aproximar a natureza do coñecemento á situacións cotiás e á problemas prácticos, ós contextos e entornos sociais para que a aprendizaxe resulte relevante.
- Facilitar situacións que requiran procesos de metacognición do alumnado e axuden a adquirir habilidades de autorregulación, tanto para aprender como para aprender a aprender.
- Recurrir á actividades didácticas en clave de “situacións-problema”, nas que se requiren procesos cognitivos variados e a aplicación do que se sabe o do que se sabe facer á situacións que resultan cercanas, habituais e previsibles.
- Alternar e diversificar as actuacións e situacións de aprendizaxe dacordo coa motivación e intereses do alumnado.
- Utilizar a cooperación entre iguais como experiencia didáctica na que se pon en xogo o diálogo, o debate, a discrepancia, o respecto ás ideas dos outros, o consenso, as

disposición spersoais.

- Acentuar a natureza formativa e orientadora da avaliación, asociada, de xeito continuo, ó desenvolvemento das prácticas e procesos de ensinanza e aprendizaxe; que poden ser revisados e axustados dacordo coas informacións e rexistros da avaliación formativa.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
AULA VIRTUAL

Xa que os alumnos no teñen obrigatoriedade de mercar libro de texto, a profesora explicará en clase os contidos de cada bloque para que o alumnado poda recoller os contidos principais no seu caderno de clase. Ademais entregaralles aos alumnos fotocopias e todo o material necesario para poder asimilar os contidos, tanto en soporte escrito como dixital.

A profesora tentará empregar todos os materiais posibles que teñan relación cos contidos da materia: libros, cómics, fragmentos de películas, videos na rede, documentais en CD-Rom etc. En canto a organización dos espazos, a materia de latín será impartida no departamento de latín. A maiores o alumnado poderá utilizar outras instalación do centro como a Biblioteca, a Sala de Informática ou o Salón de Actos .

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Latín de 4º de ESO non é continuidade de ningunha outra materia. Hai que ter en conta, porén, que o alumnado ou, cando menos, parte del, pode ter cursado Cultura Clásica en 3.º de ESO. Así pois, a avaliación inicial debe ter como obxectivos:

- 1.º Detectar e/ou confirmar que alumnado cursou en 3.º ESO Cultura Clásica.
- 2.º Detectar e/ou confirmar a presenza de alumnado con NEAE (esta información será contrastada posteriormente co Departamento de Orientación).
- 3.º Coñecer cales son as motivacións que levaron ao alumnado a escoller a materia de Latín.
- 4.º Coñecer cal é o grao de conectividade a internet fóra do centro.
- 5.º Saber cal é o grao de coñecemento do alumnado sobre a civilización e cultura romana.

Nos primeiros días do curso escolar realizarase unha proba sinxela para avaliar o grao de coñecemento previo sobre os contidos da materia. Esta proba non será avaliada cuantitativamente e so servirá de información á profesora. Dita proba, de estrutura moi sinxela, conta con apartados relativos a coñecementos básicos relativos a morfoloxía, sintaxe, léxico con algúns aspectos comúns a todas as linguas. Terá carácter dedutivo con estrutura test de modo que o alumno escollerá a resposta en función da imaxe que acompaña ao texto.

Os resultados serán altamente reveladores para desvelar que ámbitos formativos hai que priorizar e permitirá coñecer e valorar o punto de partida de cada alumno para actuar en consecuencia. É absolutamente imprescindible a pronta localización das

lagoas para asentarse con contundencia nas primeiras bases sobre as que se asentaran todos os coñecementos posteriores. Contará tamén cun sinxelo apartado relativo á cultura xeral do mundo grecolatino que segue viva nos nosos días.

Antes da sesión de avaliación inicial, mediante observación directa nas clases, tamén se recollerá información das peculiaridades da forma de aprender de cada alumno (habilidades, estratexias e destrezas desenvolvidas, é dicir, manexo de procedementos) así como información sobre o grao de integración social do alumno.

En función dos resultados obtidos aplicaranse as medidas de atención á diversidade.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	5	30	25	10	10	15	5	100
Proba escrita	0	70	70	70	0	100	67	64
Táboa de indicadores	100	30	30	30	100	0	33	36

Criterios de cualificación:

A ponderación responderá aos seguintes criterios:

Avaliación da adquisición das capacidades: 100%

- Dous exames por cada avaliación ordinaria: 80%.

- Observación sistemática das actividades realizadas a diario na aula ou na casa, sexan orais ou escritas, individuais ou en grupo (20%). A profesora anotará no seu caderno, nas fichas individuais dos alumnos, todos os datos que possibiliten avaliar ese traballo persoal: control da realización das tarefas (sen copias de outros), participación na corrección de actividades, chamadas de clase.

A nota global da materia será a nota aritmética das tres avaliacións. A cualificación mínima para aprobar a materia será un 4,50. Estimarase a nota hacia a unidade seguinte cando o decimal sexa 5 ou superior, sempre e cando o alumno amosara traballo e disposición na aula.

O feito de utilizar calquera sistema fraudulento nun exame, e inclúese a exhibición dun aparato de telefonía móbil ou similar, suporá a avaliación como suspenso nese exame.

Cando un alumno falte a un exame sen falta xustificada será a profesora a que decida a nova data de exame, que non será nunca o mesmo que fixeron o resto de compañeiros.

Criterios de recuperación:

Faranse exames de recuperación de cada avaliación, mediante unha única proba escrita.

Na convocatoria de xullo farase un examen final de toda a materia e cada alumno terá

que examinarse da parte que teña suspensa.

6. Medidas de atención á diversidade

Se se dera o caso de algún alumno con necesidades educativas especiais, pedirase a colaboración do Departamento de Orientación.

Necesidades individuais

A avaliación inicial facilítanos non só o coñecemento do grupo como conxunto, sino que tamén nos proporciona a información de diversos aspectos individuais do noso alumnado; a partir de aí poderemos:

- Identificar aos alumnos que necesitan un maior seguimento ou persoalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe. (Débese ter en conta a aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc.).

- No caso dos alumnos con dificultades específicas de aprendizaxe (DEA) ou con trastorno por déficit de atención e hiperactividade (TDAH) se aplicarán os criterios establecidos nas Instrucións conxuntas da Dirección Xeneral de Educación Secundaria, e Ensinanzas de Réxime Especial sobre a aplicación de medidas para a avaliación dos alumnos con dificultades específicas de aprendizaxe ou trastorno por déficit de Atención e Hiperactividade de decembro de 2014.

- Adaptación de tempos: o tempo de cada exame se poderá incrementar hasta un máximo de un 35% sobre o tempo previsto.

- Adaptación do modelo de exame.

Para coñecer a composición da clase a docente contará cos informes dos anos anteriores e fará una avaliación inicial o comezo do curso escolar.

A avaliación inicial facilítanos non só coñecemento acerca do grupo como conxunto, senón que tamén nos proporciona información acerca de diversos aspectos individuais dos nosos estudantes. A partir dela poderemos: identificar ós alumnos ou alumnas que necesitan un maior seguimento no seu proceso de aprendizaxe. Débese ter en conta aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc..

En consecuencia:

- Formularanse exercicios de diferente nivel en cada unidade.
- Tanto nos exámenes como no traballo de aula faranse preguntas e actividades mais fáciles e menos fáciles.
- Teranse en conta a diversidade nos agrupamentos de clase emparellando alumnos que presenten carencias con aqueles cun bo nivel de comprensión.
- Atenderanse na mesma aula ao alumnado que non da o nivel, facendo pequenos grupos e aplicando un ritmo diferente.
- Ofreceranse explicacións individuais tantas veces como fose necesario.

- Fortaleceranse os aspectos positivos do alumno tratando de mellorar a súa autoestima.

Ao tratarse dun grupo reducido a atención será practicamente individualizada. Cada alumno reforzará e traballará, con procedementos específicos, os contidos que lle resulten de maior dificultade. Do mesmo xeito, os alumnos que non presenten problemas de aprendizaxe e queiran profundizar con máis detalle nos contidos da materia poderán facelo e a profesora lles facilitará material. A profesora poderá contemplar cambios na secuenciación e na temporalización das distintas programacións para adaptarse á diversidade. Crearanse contextos de aprendizaxe e avaliación que comprometan o alumnado e que o leven a planificar e avaliar as súas realizacións, identificando os avances e as dificultades, de cara a autorregular o seu propio e singular proceso de aprender a aprender. Realizaranse adaptacións curriculares para aqueles alumnos que se estime conveniente na sesión de Avaliación Inicial ou máis adiante por acordo co equipo docente e o Departamento de Orientación.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7
ET.1 - A comprensión de lectura, a expresión oral e escrita.	X	X	X	X	X	X	X
ET.2 - A comunicación audiovisual.			X	X	X		
ET.3 - A competencia dixital.			X	X			
ET.4 - O emprendemento social e empresarial.				X			
ET.5 - O fomento do espírito crítico e científico.	X	X	X	X	X	X	X
ET.6 - A educación emocional e en valores.					X		X
ET.7 - A igualdade de xénero.			X	X	X		X
ET.8 - A creatividade.			X				

Observacións:

1. A comprensión de lectura, a expresión oral e escrita. Será obxecto de traballo constante durante todo o curso, tanto na lingua propia do alumnado como en latín. 2. A comunicación audiovisual. Pódese traballar especialmente nas UD de legado e de lingua latina, mediante a proposta de actividades nas que o produto final sexan materiais audiovisuais. 3. A competencia dixital. Hase traballar durante todo o curso fomentando o uso de programas e aplicacións ofimáticas para a elaboración de actividades e/ou traballos, con especial atención ao uso e aproveitamento dos recursos da aula virtual do centro. 4. O emprendemento social e empresarial. Pódese traballar especialmente na UD1, na que se tocan aspectos sociais e económicos da sociedade romana. 5. O fomento do espírito crítico e científico. Débese traballar durante todo o curso, procurando a reflexión crítica e razoada do alumnado perante a realidade social, económica, cultural, relixiosa e lingüística do mundo romano. 6. A educación emocional e en valores. As emocións son trazos inherentes aos seres humanos que deben ser coñecidas e asumidas para podermos comprender os comportamentos e reaccións das/os que nos rodean. Os valores, especialmente o de respecto á diversidade en sentido amplo, deben ser postos de manifesto dun modo práctico e constante na aula. 7. A igualdade de xénero. Especialmente relevante no tratamento da sociedade do mundo antigo e na súa literatura (UD nas que se debe incidir na grande evolución e cambio que separa a nosa sociedade da romana), este elemento transversal debe informar todo o tratamento da materia, aproveitando calquera oportunidade para facer referencia a el e motivar ao alumnado a evitar calquera comportamento e/ou expresión na que se evidencie unha actitude contraria ou de rexeitamento do mesmo. 8. A creatividade. Ten cabida en todas as UD propostas, xa que é misión da/o docente incentivar en calquera eido da materia o desenvolvemento da creatividade e iniciativa do alumnado.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Non se preven	Non se preven	X	X	X

Observacións:

-

Non se levarán a cabo actividades complementarias nin extraescolares.
O alumnado participará nos distintos proxectos do centro na medida do posible.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
1. O traballo de aula (contidos, metodoloxía, temporalización) correspóndese co previsto na programación.
2. Os resultados de avaliación son os esperados a partir do traballo e actitude mostrada polo alumnado.
Metodoloxía empregada
3. Os resultados de avaliación ao final de curso son os esperados en función do traballo e actitude mostrada polo alumnado e reflicten as medidas tomadas durante o curso.
Medidas de atención á diversidade
4. Detéctanse con celeridade as/os ACNEAE e póñense en marcha as medidas precisas en colaboración co Departamento de Orientación.

Clima de traballo na aula

5. O grao de satisfacción do alumnado coa materia é alto e responde ao previsto na programación.

Descrición:

Estes cinco indicadores son esenciais neste punto da programación e esixen unhas metodoloxías, instrumentos e temporalizacións distintas para poderen ser medidos.

1. O traballo de aula (contidos, metodoloxía, temporalización) correspóndese co previsto na programación. Para avaliar este indicador de logro a persoa docente debe revisar con regularidade que tanto os contidos, os tempos e o modo en que se está a traballar na aula son os que se corresponden co establecido na programación. En caso de que haxa diverxencias, estas así como as súas causas deben ser consignadas nas actas de departamento para, ao cabo do curso, facer unha valoración que sirva para modificar a programación do curso seguinte. O feito de que a aplicación PROENS estableza un seguimento por UD, marca xa a temporalización deste traballo. Instrumento: táboa de indicadores.

2. Os resultados de avaliación son os esperados a partir do traballo e actitude mostrada polo alumnado. A persoa docente, especialmente en grupos que adoitan ter un número de alumnado pequeno, normalmente ten unha previsión dos resultados que terán as persoas discentes en base ás súas observacións diarias na aula. É importante que esta previsión se cumpra, dado que iso evidenciará que a observación e as impresións recibidas durante a avaliación son as correctas. Este acerto na previsión permitirá á persoa docente dar consellos útiles e, no seu caso, tomar as medidas oportunas para que o alumnado mellore o seu rendemento académico, de ser o caso. Instrumento: táboa de indicadores onde se exprese a relación entre o resultado previsto e o resultado conseguido.

3. Os resultados ao final de curso son os esperados en función do traballo e actitude mostrada polo alumnado e reflicten as medidas tomadas durante o curso. Derivación lóxica do indicador de logro anterior, este pretende medir o acerto da observación como, en particular, a efectividade das medidas tomadas durante o curso para mellorar o rendemento académico do alumnado. Instrumento: táboa de indicadores onde se exprese a relación entre o resultado previsto e o resultado conseguido.

4. Detéctanse con celeridade as/os ACNEAE e póñense en marcha as medidas precisas en colaboración co Departamento de Orientación. A avaliación deste indicador de logro pódese facer a principios do mes de novembro, momento no que todo o alumnado con necesidades especiais de apoio educativo debería estar identificado e as medidas a tomar xa planificadas. Ademais da observación directa da persoa docente na aula, é moito importante o correcto aproveitamento e deseño da avaliación inicial e, en especial, a coordinación e contacto habitual co Departamento de Orientación.

5. O grao de satisfacción do alumnado coa materia e máis ca persoa docente é alto e responde ao previsto na programación. A satisfacción do alumnado co traballo realizado na aula pola persoa docente é, seica, un dos aspectos menos desenvolvidos na práctica docente en xeral e que, porén, pode, ben administrado, ser unha fonte moi positiva e rendible de información tanto para o enfoque da materia dende un punto de vista académico como dende o punto de vista do labor docente. O mellor procedemento para medir este indicador de logro é un cuestionario electrónico e anónimo que se proporá ao alumnado para que cubra ao final de cada avaliación. Este cuestionario debe permitir que o alumnado valore os seguintes aspectos: 1) A súa satisfacción cos contidos da materia; 2) A súa satisfacción coa metodoloxía desenvolvida e o ambiente de traballo na aula; 3) A súa satisfacción coa propia persoa docente e o trato por esta dispensado. Estes tres bloques permiten obter unha información imprescindible para valorar o desenvolvemento da materia en xeral e son, xunto cos indicadores anteriormente citados, un instrumento básico para a introdución de modificacións na programación.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

PROCESO DE ENSINO

Procederase a aplicar unha táboa cunha escala do 1 ao 4

1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.

3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual do alumnado.
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.
5. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.
6. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.
7. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.

PRÁCTICA DOCENTE

Procederáse a aplicar unha táboa cunha escala do 1 ao 4

1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.
2. Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.
4. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.
5. Combínase o traballo individual e en equipo.
6. Poténcianse estratexias de animación á lectura.
7. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.
8. Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino - aprendizaxe.
9. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.
10. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.
11. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.
12. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.
13. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.
14. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.
15. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...

9. Outros apartados